

Tomasz Majewski

Sprawozdanie przewodniczącego Komisji Prawa Karnego

Palestra 31/10-11(358-359), 236-240

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI PRAWA KARNEGO — ADW. TOMASZ MAJEWSKI

„Proszę Państwa! Posiedzenie Komisji prawa karnego przebiegało trochę inaczej niż Komisji prawa cywilnego, bo było u nas znacznie więcej wygłoszonych referatów. Była duża frekwencja (30 osób). Na ogólną liczbę 20 referatów, jakie wpłynęły na sesję, 16 z nich zostało wczoraj przedstawionych. Streszczenia tych referatów były dłuższe lub krótsze, w każdym razie było ich dużo, a to musiało wpłynąć na tok obrad i na bardziej zwięzłe i oszczędne w słowach wypowiedzi referentów i dyskutantów.

Najwięcej referatów dotyczyło prawa karnego materialnego, bo było ich w sumie 9. Z dziedziny procedury były 4 referaty, z dziedziny u.k.s. — 2 referaty. Jeden referat dotyczył statystyki skazań oraz również 1 — odpowiedzialności nieletnich. Mówię o tym dość szczegółowo dlatego, by pokazać, jak bardzo różne były tematy referatów w naszej Komisji. Pozostałe referaty dotyczyły zakresu form umacniania więzi adwokatury z nauką prawa. Jest zrozumiałe, że w związku z tak dużą liczbą referatów było także dużo wypowiedzi w dyskusji.

Na tle tych referatów oraz przeprowadzonej dyskusji na podkreślenie zasługują niektóre zagadnienia, które skupiły uwagę uczestników naszych obrad. Było to na przykład zagadnienie wykonywania obrony w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu sądowym w sprawach rozpoznawanych w trybie przyspieszonym. Podstawę bardzo żywej dyskusji, jaka się w tej kwestii toczyła, był referat mec. dra Ostrowskiego, dotyczący zagadnień związanych z wykonywaniem obrony w postępowaniu przygotowawczym. Natomiast jeśli chodzi o zagadnienia obrony w postępowaniu sądowym w sprawach rozpoznawanych w trybie przyspieszonym, to wprawdzie referatu prof. Nowaka, który nadesłał nam swoje opracowanie niemal w ostatniej chwili, nie znali wszyscy, jednakże treść tego referatu miała w dyskusji swoje znaczenie.

Następnym nurtem w dyskusji było zagadnienie przestrzegania podstawowych zasad procesowych w procesie karnym, szczególnie zaś zasad bezpośredniości, ciągłości rozprawy i koncentracji dowodów. Podnoszono, że obecny stan przestrzegania tych zasad w praktyce jest wysoce niezadowolający.

Poruszono także inne bardzo ważne problemy z zakresu prawa materialnego, mianowicie dotyczące zasad odpowiedzialności i winy w sprawach o zabójstwa popełnione pod wpływem afektu, a także problemy pozostające w związku z naruszeniem granic dopuszczalności eksperymentów lekarskich i przeszczepów na tle tzw. „śmierci mózgowej”. Oba powyższe zagadnienia wpłynęły

na tle dwóch znakomitych opracowań, mianowicie referatu prof. K. Buchały, jeśli chodzi o sprawy związane z zabójstwami popełnionymi pod wpływem silnego afektu, oraz referatu doc. G. Rejmanowej dotyczącego zagadnień prawnokarnych związanych z tzw. śmiercią mózgową. W związku z tym ostatnim zagadnieniem wysunięty został postulat urealnienia udziału adwokatów w pracach nad opracowywanymi projektami niektórych ustaw, a mianowicie ustawy psychiatrycznej oraz ustawy o ochronie zdrowia, gdzie powyższe zagadnienia mogą znaleźć swoje odbicie.

Także z dziedziny prawa materialnego poruszona została kwestia zasad odpowiedzialności sprawców niepoczytalnych z powodu choroby alkoholowej (problematyka art. 25 § 3 k.k.). Referował te sprawy autor mec. Eksner. W dyskusji na ten temat wypowiadał się — stosunkowo obszernie — prof. Buchała, podnosząc niektóre ciekawe aspekty tej b. trudnej dziedziny.

Przedstawiono również we wczorajszych referatach i w dyskusji nieprawidłowości występujące w polityce karnej, m. in. w zakresie kar dodatkowych, a więc nadużywania kary konfiskaty mienia, kar pozbawienia prawa wykonywania zawodu (występują tu pewne problemy interesujące bezpośrednio nas z powodu nielicznych wypadków, kiedy ta kara dodatkowa może dotknąć adwokatów), kary dodatkowej w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości. Referat na ten temat mec. dra Kuleszy wywołał duże zainteresowanie.

Jeśli chodzi o kompleks zagadnień dotyczących nieprawidłowości w polityce karnej, to poruszono także problem stosowania kwalifikowanych typów przestępstw w pewnym nadmiarze. Podniesiono również nieprawidłowości związane ze stosowaniem środków zapobiegawczych. Mec. Łyczywek słusznie w związku z tym podkreślił, że w praktyce stosowania środków zapobiegawczych treść najważniejszych artykułów k.p.k. odnoszących się do tych zagadnień (art. 209, 213, 225) jest po prostu nie dostrzegana i trudno spodziewać się prawidłowego reagowania na wnoszone tu środki odwoławcze, w których adwokaci powołują się na te przepisy, ponieważ są one po prostu nie doceniane.

Ponadto podkreślano potrzebę doskonalenia zasad i form zaciesniania więzi adwokatów-praktyków z nauką prawa. To był jeden z głównych nurtów całej naszej sesji, o czym wspomniał dzisiaj w swoim przemówieniu prof. Dybowski.

A teraz, proszę Państwa, jakie z tego wszystkiego wynikają wnioski na tle wczorajszych naszych obrad i dyskusji?

Pierwszy wniosek to taki, że istnieje pilna potrzeba wywołania dyskusji nad modelem postępowania przygotowawczego i rolą obrońcy w tym postępowaniu oraz nad definicją niektórych pojęć z tej dziedziny. W związku z tym niezbędne jest nawiązanie

ścisłego kontaktu adwokatów-praktyków z pracownikami naukowymi-procesualistami i sformułowanie odpowiedniego planu prac badawczych nad tymi problemami. Była zgłoszona także taka uwaga, że panuje pewien niedosyt, jeśli chodzi o zainteresowanie nauki tą dziedziną w sensie krytycznego przedstawiania spraw związanych z tym modelem. Była w dyskusji mowa o tym, że w swoim czasie zajmował się tym autor monografii adwokat Leon Schaff, później jednak wiele w tej dziedzinie nie zdziałano. Czas więc teraz, by praktycy i naukowcy procesualiści wypełnili tę istniejącą od dawna lukę.

Zakresem wspólnych badań adwokatów i pracowników naukowych powinno być objęte także zagadnienie ścisłego przestrzegania w praktyce zasad procesowych i całego toku procesu karnego z uwzględnieniem wytycznych zawartych w uchwale Zgromadzenia Ogólnego SN z dnia 15.VII.1974 r. „w sprawie dalszego podnoszenia poziomu i sprawności postępowania sądowego”. Uchwałę tę podjęto 14 lat temu, ale nie podziałała ona we właściwym kierunku, bo mniej więcej od tego czasu — czy może trochę później — zaczął się stan postępowania procesowego pogarszać. W rezultacie te ważne kwestie, na które SN zwrócił uwagę w powyższej uchwale, wymagające usprawnienia, wyglądają dziś nieco gorzej niż dawniej. Ministerstwo Sprawiedliwości, które zna tę uchwałę, powinno sięgnąć do niej i zainteresować się tym, gdzie są źródła, przyczyny istniejących w tej mierze trudności. Patrząc przez pryzmat praktyki, wydaje się, że są pewne nieprawidłowości w samej organizacji procesu karnego, co znajduje wyraz w tym, że sprawy karne toczą się z wielokrotnymi przerwami. Są jakieś przeszkody — może tylko natury technicznej — związane z konwojami itd.

Te wspomniane wyżej wspólne prace badawcze adwokatów i pracowników naukowych powinny objąć również kwestię stosowania w praktyce niektórych znamion ocennych, jeśli chodzi o prawo materialne, posługujących się zwłaszcza różnymi określeniami szkody i wartości mienia. Były na ten temat 2 referaty jednego autora (mec. M. Maciejki), w których wskazano nieprawidłowości, zwłaszcza w zakresie tych różnych cyfrowo określanych znamion ocennych. Sądzę więc, że jest to okazja do zajęcia stanowiska w tej sprawie, zwłaszcza że potrzeba badania tych rzeczy jest niewątpliwa.

W toku dyskusji wypłynęła również kwestia praktyki ścigania w sprawach o przestępstwa z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i zwalczaniu alkoholizmu. Otóż ustawa ta zawiera przepisy karne, które obejmują zarówno tych, którzy handlują nielegalnie napojami alkoholowymi, jak i tych, którzy wspierają handlarzy, ponieważ nabywają te napoje nielegalnie. Gdyby nie było takiego

zapotrzebowania na alkohol i nie było tych klientów, którzy kupują napoje, to handlarze mieliby znacznie mniejsze pole do swej przestępczej działalności. Praktyka wykazuje, że wypadki pociągania do odpowiedzialności nabywających nielegalnie napoje alkoholowe nie mają w ogóle miejsca. W związku z powyższym mamy więc wniosek, żeby zasygnalizować Prokuraturze Generalnej oraz Społecznemu Komitetowi do Walki z Alkoholizmem o tym występującym powszechnie braku odpowiedzialności podżegaczy do tego typu przestępstw. Ustawa pochodzi z 1982 r., a do kogo należy obowiązek wykonania tej ustawy — nie trudno ustalić.

Kolejny temat poruszony na sesji — to problematyka wymiaru kary, warunkowego zawieszenia wykonania kary, warunkowego umorzenia postępowania i stosowania przepisów odnoszących się do recydywy.

Pożądany byłby udział adwokatów w pracach nad projektami niektórych ustaw. Przykładowo mógłbym przypomnieć o projektach ustawy o ochronie zdrowia oraz ustawy psychiatrycznej.

Następny z kolei wniosek dotyczy metod naszej pracy na tle poszukiwania właściwych form więzi praktyki adwokackiej z nauką prawa. Uzasadniony w tej mierze byłby postulat, żeby w celu ożywienia tej więzi władze samorządu adwokackiego (jest to adresat tego postulatu) opracowały okresowe (np. roczne) plany pracy dotyczące funkcjonowania w adwokaturze ustalonych i dających się zastosować w praktyce metod umacniania tej więzi. Gdyby takie plany były, to można by było, a nawet należałoby dokonywać ich oceny. Obecnie dokonuje się tego tylko przy okazji takiej sesji jak dzisiejsza.

Dalszy wniosek ma również charakter dezyderatu natury ogólnej. Chodzi o to, aby w drodze kontaktów z Ministerstwem Sprawiedliwości i Prokuraturą Generalną dokonywać wymiany doświadczeń w zakresie doskonalenia form współpracy praktyków z naukowcami oraz w zakresie działalności „Palestry”, „Nowego Prawa” i „Problemów Praworządności”. Budzi niepokój fakt, że jak dotychczas działalność ta prowadzona jest przez każdą z tych instytucji we własnym zakresie i nie podejmuje się żadnych prób wspólnego działania. A przecież są różne sposoby przeprowadzania tego rodzaju spotkań, które by umożliwiały wymianę doświadczeń, są także inne jeszcze możliwości wspólnego spotykania się i udziału w pracach rozmaitych stowarzyszeń, choćby takich, jak Towarzystwo Naukowe Prawa Karnego w Warszawie, na których spotykałoby się adwokaci z sędziami i prokuratorami. We wspólnym interesie leży to, żeby wszyscy: i sędziowie, i prokuratorzy, i adwokaci podnosili wysoko swoje kwalifikacje po to

mianowicie, aby w konsekwencji wpływać na podniesienie ogólnego poziomu orzecznictwa sądowego.

W końcu ostatni wniosek. Jestem zdania, że nadesłane na sesję referaty powinny być w całości wykorzystane przez opublikowanie ich na łamach „Palestry” — z wyjątkiem jedynie referatu adw. dra A. Kiszy pt. „Teoria dowodów sądowych w świetle modelu cybernetyczno-prawnego”. Wprawdzie również ten referat został odbity, powielony i doręczony Państwu do przesłanych materiałów, ale jest to tak wielki referat i tak wielkie zawarte jest w nim zagadnienie, że, jak przypuszczam, autor zgodziłby się chyba przedstawić go na specjalnie zorganizowanym seminarium po uprzednim wcześniejszym zapoznaniu się gruntownie z referatem. W podobny sposób można by załatwić również materiał, który został nam pośpiesznie dostarczony przez p. mec. Bugajskiego z Katowic dopiero wczoraj wraz z ilustracjami i wykresami.

Na zakończenie chciałbym wyrazić Organizatorom ogromną wdzięczność za zorganizowanie tej wspaniałej sesji, Chcielibyśmy, aby OBA kontynuował pracę w tej dziedzinie, aby dorobek sesji i jej idee nadal żyły i były wcielane w życie pod takim samym hasłem, jakie nosi tytuł naszej Sesji: „Adwokatura polska w służbie nauki prawa”.

*

W dyskusji nad obydwoma sprawozdaniami udział wzięli: Jan Waszczyński, Michał Iżykowski, Tomasz Majewski i Henryk Nowogródzki.

PRELEKCJA STEFANA KOSIŃSKIEGO

nt. „ADWOKACI W DZIEJACH UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO”

Adw. Stefan Kosiński wygłosił w tej kwestii referat liczący 45 stron druku. Ze względu na ograniczoną objętość niniejszego numeru Redakcja „Palestry” zmuszona jest przesunąć publikację tego szczególnie wartościowego opracowania na inny termin.